

Anna-Maija Räihä

MILLAISTA ON SUOMALAINEN INTERNETRADIOTOIMINTA?

Neljän erilaisen internetradion tarina

MILLAISTA ON SUOMALAINEN INTERNETRADIOTOIMINTA?

Neljän erilaisen internetradion tarina

Anna-Maija Räihä
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Viestintä
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma, mediatuottaminen

Tekijä: Anna-Maija Räihä

Opinnäytetyön nimi: Millaista on suomalainen internetradio toiminta? Neljän erilaisen internetradion tarina

Työn ohjaaja: Pekka Isomursu

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2015 Sivumäärä: 36

Opinnäytetyöni tutkielmassa tutkin suomalaista internetradiotoimintaa. Kiinnostuin aiheesta, kun syksyllä 2014 opinnäytetyöni produktio-osana toimin tuottajana kolme viikkoa kestäneessä radioprojektissa. Tutkielmassani otin selvää millaisilla resursseilla ja tavoitteilla suomalaisia internetradioita tehdään, ja onko toiminnan laajentaminen internetin ulkopuolelle turha haave.

Tutkimustani varten haastattelin kahta entistä ja kahta vielä nykyisinkin internetradiotoiminnassa mukana olevaa henkilöä. Haastateltavani ovat olleet mukana Bassoradion, Radioverkon, Radio Hearin ja Radio Noisen toiminnassa. Näiden haastatteluiden perusteella kävi selväksi, että Suomessa tehdään internetradioita pääasiassa harrastuksena ja halusta tuottaa omankuuloista sisältöä itsenäisesti ilman ulkopuolisten sanelemia ehtoja. Toiminta on yleensä pientä ja amatöörimaista, mutta toisenlaisia ja kunnianhimoisempiakin tarinoita löytyy.

Kuka tahansa, joka on kiinnostunut internetradion perustamisesta, voi tutkielmastani löytää vinkkejä ja kehitysideoita omaan työhönsä. Haastateltavieni kertomat kokemukset ovat hyvä läpileikkaus siihen, mitä internetradion perustaja voi odottaa.

Ennen varsinaista tutkimusta otin selvää millainen historia suomalaisella radiotoiminnalla on. Selvitin myös mitä oman internetradion perustaminen vaatii teknisesti ja tekijänoikeudellisesti.

Asiasanat: internetradio, radio, radio hear, bassoradio, radioverkko, radio noise

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Communication, Option of Media Production

Author: Anna-Maija Räihä
Title of thesis: Internet radio in Finland: Four different stories
Supervisor: Pekka Isomursu
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2015
Number of pages: 36

For the research part of my thesis, I studied Finnish internet radio activity. I became interested in the topic in 2014, when I worked as a producer in a three-week long radio project, which was the production part of my thesis. In this study, I researched what kind of resources Finnish internet radio producers have at their disposal and what their goals are. I also investigated whether their hope of expanding their activity beyond the internet is futile.

For this thesis, I interviewed two former, and two current internet radio broadcasters. My interviewees have been involved in Bassoradio, Radioverkko, Radio Hear and Radio Noise. Based on these interviews, it became clear that in Finland internet radio is produced mainly as a hobby, and as a way to produce content that the producers themselves like, without rules dictated by an outside authority. The activity is typically small-scale and amateurish, but there are also different, more ambitious stories.

Anyone interested in starting up internet radio broadcasting can find tips and development ideas for their own work in this thesis. The experiences related by my interviewees are a good cross-section of what a beginning internet radio broadcaster should expect.

Before the actual interviews, I researched the history of Finnish radio broadcasting in general. I also investigated the technical requirements and the obligations related to the law of copyright that a beginning internet radio broadcaster should know.

Keywords: internetradio, radio, radio hear, bassoradio, radioverkko, radio noise

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	RADION HISTORIA SUOMESSA.....	9
2.1	Yleisradio.....	9
2.2	Paikallisradiotoiminta.....	10
2.3	Valtakunnallinen radiotoiminta	10
2.4	Radio internetissä.....	11
2.5	Toimiluvat.....	11
3	MITÄ INTERNETRADION TOIMINTA VAATII?.....	12
3.1	Tekniikka	12
3.2	Tekijänoikeudet	12
3.2.1	Teosto.....	13
3.2.2	Gramex	14
3.2.3	Teosto-vapaa musiikki	15
4	AINEISTO JA MENETELMÄT	16
5	RADIO HEAR.....	17
5.1	Hearin historia.....	17
5.2	Radiota ilman rajoja	17
5.3	Radiotoiminnasta kansanyhdistykseksi.....	18
5.4	Tekninen kehitys	18
5.5	Taloudellinen tilanne.....	19
5.6	Toiminnan kehitys.....	19
6	BASSORADIO.....	22
6.1	Bassoradion lähtölaukaus.....	22
6.2	Tähtäimet korkealla.....	23
6.3	Taloudellinen kehitys	24
6.4	Toiminnan kehitys ja kasvaminen	25
7	RADIOVERKKO	27
7.1	Radioverkon historia	27
7.2	Talous ja käytetty tekniikka.....	27
7.3	Toiminnan kehitys.....	28

8	RADIO NOISE	30
8.1	Noisen historia	30
8.2	Talous ja käytetty tekniikka.....	30
8.3	Toiminnan kehitys.....	31
8.4	Toiminnan lopettaminen	32
9	RADIOT VERTAILUSSA.....	33
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
	LÄHTEET	37

1 JOHDANTO

Radio on pitänyt pintansa suomalaisten keskuudessa mediana, viestinvälittäjänä ja viihdykkeenä. Vuonna 2014 suomalaiset kuuntelivat radiota päivittäin keskimäärin kolme tuntia ja yhden minuutin. Samana vuonna televisiota katseltiin päivittäin vain kolme minuuttia enemmän. (RadioMedia, viitattu 3.3.2015.) 2000-luvulla kaikki ovat siirtyneet vahvasti internetiin, eivätkä maanpäälliset radiot ole tässä asiassa poikkeus. Teosto ry ja Suomen Radioiden Liitto tekivät vuonna 2007 sopimuksen suomalaisten FM-radioiden rinnakkaislähetysten aloittamisesta internetissä, jonka jälkeen kanavat pian mahdollistivat oman lähetyksensä suoratoiston (Digitoday, viitattu 4.3.2015). Radio tuo itsensä käyttäjien lähelle: nykypäivänä on jo ihan normaalia että televisiolähetysten tavoin myös radiolähetymiä voi kuunnella suoratoistona tai on demand -lähetysinä ja keskusteluun voi osallistua internetin välityksellä.

Maanpäällisten kanavien lisäksi Suomessa toimii, ja on lähihistoriassa toiminut, useita pelkästään internetissä kuunneltavissa olevia radiokanavia. Tutkielmasani keskityn näiden internetissä toimivien radioiden tutkimiseen. Millaiset resurssit ja yleisö internetradiolla on? Mitkä ovat internetradioiden jatkuvuuden kannalta mahdolliset sudenkuopat ja voiko toiminnalla tuottaa tulosta?

Innostuksen aiheen tutkimiseen sain, kun toimin ammattikorkeakouluopintojeni aikana kahden opiskelijaradion tuottajana. Kiinnostuin, millaista Suomessa on lähettää internetradiota vapaa-ajalla tai työkseen, tai voiko internetradiotoiminnasta edes saada itselleen elannon? Internetradiotoimintaa ei Suomessa ole tutkittu juurikaan, joten haen kysymyksiini vastauksia haastattelemalla 2000-luvulla internetradioiden toiminnassa mukana olleita ihmisiä ja heitä, jotka lähettävät edelleen internetradiota.

Ennen internetradioiden toimintaan pureutumista otin selvää, millainen historia suomalaisella radiotoiminnalla ylipäättänsä on. Selvitin myös, mitä resursseja ja toimenpiteitä oman internetradion perustaminen vaatii.

Opinnäytetyössäni käytän seuraavia käsitteitä, jotka haluan aluksi selventää, jotta tutkielman lukeminen olisi mahdollisimman vaivatonta:

Internetradio

Radio, jota voi kuunnella internetin välityksellä, tai on kuunneltavissa pelkästään internetissä. Useimpia suomalaisia maanpäällisiä radiokanavia voi kuunnella myös internetissä.

Webcast

Pelkästään internetistä kuunneltavissa oleva radio- tai videolähetys (The Free Dictionary, viitattu 19.2.2015).

Striimaus eli suoratoisto

Tekniikka, joka mahdollistaa videon tai äänen lähetyksen ja vastaanottamisen internetissä ilman datan tallentamista lähettimeen tai vastaanottimeen. (Webopedia, viitattu 19.2.2015)

2 RADION HISTORIA SUOMESSA

Suomessa säädettiin ensimmäinen radiolaki heti maan itsenäistymisen jälkeen vuonna 1919, sillä eduskunta halusi maan radiotoiminnan poliittiseen valvontaan. Radio haluttiin pitää puolueettomana, koska sisällissota oli juuri päättynyt. Radiotoiminta oli luvanvaraista, ja yksityishenkilöillä tai -tahoilla ei ollut lupaa rakentaa tai käyttää radiolaitteistoa ilman valtion viranomaisten lupaa. (Viljakainen 2004, 14.)

2.1 Yleisradio

Suomen Yleisradion perusti 29.6.1926 useiden yhteisöjen osakeyhtiö nimellä O.Y. Suomen Yleisradio – A. B. Finlands Runradio. Yleisradion perustajajäseniä olivat Suomen Radioyhdistys, Maataloustuottajain Keskusliitto, Maatalousseurojen Keskusliitto, Suojeluskuntain Yliesikunta, Finlands Svenska Andelsförbund, Suomen Sanomalehdenkustantajain Liitto, Työväen Kustannusliikkeiden Liitto ja Suomen Sanomalehtimiesten Liitto. Yhtiöjärjestyksen mukaan Yleisradiosta tuli kansaa sivistävä, uutisia välittävä ja viihdyttävä sekä molemmat kieliryhmät ja haja-asutusalueella asuvat huomioiva koko kansan radio. (Viljakainen 2004, 38.)

Vuonna 1927 määrättiin uusi radiolaki, joka edelleen antoi valtiolle luvan myöntää radiotoimilupia myös muille kuin Yleisradiolle. Käytännössä Yleisradion vahva asema takasi sen, ettei kilpailua syntynyt. Radiolupien hakijoita oli, ja lupia myönnettiin jonkin verran, mutta muut toimijat hiipuivat vähitellen. Jo vuonna 1934 säädettiin taas uusi radiolaki, joka takasi Yleisradiolle monopoliaseman. Periaatteessa laki salli toimiluvan myöntämisen muillekin toimijoille, mutta Yleisradion ja valtion välinen sopimus sitoutti valtion olemaan myöntämättä lupaa muille radioyrittäjille. Vuonna 1934 valtion osuus Yleisradion osakkeista oli jo 90%. Niin sai alkunsa nykyisinkin toimiva Yleisradio, jonka monopoliasema suomalaisella radiokentällä säilyi vuoteen 1985 saakka. (Viljakainen 2004, 14–16).

2.2 Paikallisradiotoiminta

Vuonna 1983 perustettiin Suomen Paikallisradioliitto, jonka tarkoituksena oli murtaa Yleisradion monopoli ja aloittaa kaupalliset radiolähetykset. Toimilupa paikallisradiotoimintaan myönnettiin vuonna 1985 ja samana vuonna aloitti 18 paikallista radiokanavaa. (RadioMedia, viitattu 18.2.2015.) Vuonna 1985 annettu toimilupa oli vasta kaksi vuotta kestävä paikallisradiokokeilu ja vuoden 1987 hallitus päätti jatkaa kokeilua toiset kaksi vuotta. Paikallisradiotoiminta vakinaistettiin vuonna 1989. (Viljakainen 2004, 169.)

Eduskunnassa väännettiin kauan kättä siitä, sallitaanko kaupallisia radiokanavia vai ei. Puolesta puhujat selittivät sallimisen sananvapaudella ja vapaalla kilpailulla, vastustajat taas epäilivät kaupallisen radiotoiminnan kannattavuutta taloudellisesti, karsastivat ajatusta radiomainoksista ja halusivat pitää yksityiset ja riippumattomat toimijat vastakin poissa radioaalloilta. (Viljakainen 2004, 163.)

2.3 Valtakunnallinen radiotoiminta

Vuoteen 2003 mennessä ainoa valtakunnallinen kaupallinen radio oli Radio Nova, joka aloitti toimintansa vuonna 1997. Yleisradio ja Radio Nova muodostivat valtakunnallisella radiopuolella duopolin. Radio Novan omistaja MTV oli ensimmäinen yhtiö, jolle oli Yleisradion lisäksi myönnetty oikeus valtakunnalliseen tv-toimintaan, ja siksi ensimmäinen valtakunnallinen mainosradiopaikka haluttiin antaa MTV:lle eikä esimerkiksi uudelle kilpailijalle Sanoma-konsernille. (Viljakainen 2004, 179–180.) Paikallisten radiokanavien, Yleisradion ja Radio Novan lisäksi Suomessa toimi osavaltakunnallisia radioita, joiden omistus oli ulkomainen. (Viljanen 2004, 183.)

Vuonna 2015 valtakunnallisia kaupallisia radiokanavia Suomessa oli yhteensä 12 (RadioMedia, viitattu 18.2.2015).

2.4 Radio internetissä

2000-luvun puolen välin jälkeen internetin merkitys radiotoiminnalle on kasvanut. Niin paikallis- kuin valtakunnallisetkin radiokanavat ovat kuunneltavissa internetissä, mikä lisää kanavien kansallista saatavuutta ja kannattavuutta. Internetsivujen kautta radioiden sisältö kasvaa, kun webcastin lisäksi mukaan ovat tulleet podcastit, elävä kuva ja sosiaalinen media.

Maanpäälliset FM-radiolähetykset pitävät kuitenkin pintansa: vuonna 2013 viikoittain vain 12 % kaikista yli 9-vuotiaista suomalaisista kuunteli radiota internetin välityksellä. Eniten internetlähetyksiä kuuntelivat 15–24-vuotiaat nuoret, joiden viikoittaisesta radiokuuntelusta 23% muodostui internetlähetyksistä. (RadioMedia, viitattu 19.2.2015.) Uudempaa tutkimusta radion internetkuuntelusta ei löydy eikä käytetystä lähteestä käy ilmi, sisältyykö kyseiseen tutkimustulokseen myös vain internetissä kuunneltavissa olevat radiokanavat.

2.5 Toimiluvat

Radion ohjelmistotoimiluvat maanpäälliseen radiotoimintaan Suomessa myöntää Viestintävirasto. Jos toiminta on pienimuotoista ja alle kolme kuukautta kestävä, ohjelmistotoimilupaa ei tarvita vaan toiminta voi olla ilmoituksenvaraista. Radiolähettimelle kuitenkin tarvitsee Viestintäviraston myöntämän radioluvan. Radioluvassa määritellään muuan muassa käytettävä lähetystaajuus ja -teho. (Viestintävirasto, viitattu 18.2.2015.)

3 MITÄ INTERNETRADION TOIMINTA VAATII?

3.1 Tekniikka

Nykytekniikka antaa hyvät lähtökohdat oman internetradion perustamiseen, mutta se vaatii jonkin verran teknistä osaamista, asiaan perehtymistä ja toimivan laitteiston. Kevyimmillään lähettäminen vaatii striimausta varten tietokoneen sekä mikserin ja mikrofonia.

Tavallinen internetyhteys ei yleensä ole riittävä, varsinkin jos tavoitteena on saada kuuntelijoita ja pitää äänenlaatu hyvänä ja pätkimättömänä. Esimerkiksi 64 kilobitin lähetysnopeus riittää 13 kuuntelijalle. Helpompana vaihtoehtona suoraan omalta koneelta lähettämiseksi on vuokrata ulkopuolinen palvelin, jonka kautta radiolähetys striimataan. (Sarajarvi.org, viitattu 23.4.2015.)

Internetistä on ladattavissa useita ilmaisia ja maksullisia striimausohjelmia, jotka luovat linkin internetin ja tietokoneen välille. Jokainen ohjelma on omanlaisensa ja ne vaativat erilaista perehtymistä asiaan. Useimmiten ohjelmat vaativat rinnalleen myös muita ohjelmia tai liitännäisiä, jotka mahdollistavat esimerkiksi erillisten äänitiedostojen soittamisen lähetyksessä. Esimerkkejä ilmaisista ohjelmista ovat suositut Icecast ja SHOUTcast, joiden asentamiseksi löytyy paljon ohjeita internetistä. (Törmä 2010, 28–33.)

3.2 Tekijänoikeudet

Tekijänoikeusjärjestöillä Teostolla ja Gramexilla on omat lupansa ja hinnastonsa webcasting-radioille, jotka soittavat ohjelmistossaan tekijänoikeuksien alaista musiikkia. Vaihtoehtoisesti radio voi soittaa myös Teosto-vapaata musiikkia tai soittaa sulassa sovussa molempia. Teosto-vapaa musiikkikin yleensä on lisensoitu Creative Commons -lisenssillä, joten soittolistoja kootessa tulee ottaa huomioon myös Creative Commonsin ehdot.

3.2.1 Teosto

Teostolle maksettavan musiikinkäyttöluvan hinta määräytyy sen mukaan, onko radion liikevaihto merkittävää. Jos liikevaihto koetaan merkittäväksi, maksaa internetradio musiikista käyttökorvausta kuukausittaisen suojatun musiikin määrän mukaan (Kuva 1). Korvaus laskutetaan vuosittain useammassa erässä.

Suojatun musiikin määrä tuntia/kk	Korvausprosentti				
max. 100	4,5 %				
101 - 200	5,6 %				
201 - 300	6,8 %				
301 - 500	8,2 %				
yli 500	9,6 %				

Kuva 1. Internetradion musiikin käyttökorvaus Teostolle prosentteina liikevaihdosta. Kuvankaappaus sivustolta Teosto.fi. Viitattu 19.2.2015

Jos liikevaihto on vähäistä tai sitä ei ole, laskutetaan radiolta vähimmäiskorvaus. Vähimmäiskorvaus lasketaan soitetun, tekijänoikeudella suojatun, musiikin määrän ja mahdollisten yhtäaikaisten kuuntelijoiden enimmäismäärän perusteella (Kuva 2). (Teosto 2015, viitattu 19.2.2015.)

Internetlähettämisen vähimmäiskorvaus:					
Suojatun musiikin määrä	Mahdollisten yhtäaikaisten kuuntelijoiden enimmäismäärä				
	A	B	C	D	E
	max. 100	101 - 1000	1001 - 3000	3001 - 10 000	yli 10 000
Tuntia / kk	Korvaus e/kk	Korvaus e/kk	Korvaus e/kk	Korvaus e/kk	Korvaus e/kk
max. 100	25	50	60	75	115
101 - 200	50	100	125	150	225
201 - 300	75	150	200	250	375
301 - 500	112,5	225	300	375	565
yli 500	150	300	400	500	750

Kuva 2: Internetradiossa soitetun musiikin vähimmäiskorvaus. Kuvankaappaus sivustolta Teosto.fi. Viitattu 19.2.2015

3.2.2 Gramex

Vakinaisen internetradion Gramexille maksama tekijänoikeuskorvaus määräytyy Teoston vähimmäiskorvauksen tavoin yhtäaikaisten kuuntelijoiden enimmäismäärän ja soitetujen kappaleiden määrän perusteella. Radio voi määritellä yhtäaikaiset kuuntelijat joko teknisesti asetetun enimmäismäärän tai todellisen kuuntelijamäärän perusteella. Jälkimmäisessä tapauksessa Gramexille on toimitettava kuukausittain luotetulla tavalla mitattu raportti lähetyksen kuuntelijoista. Lisäksi molemmissa raportointitavoissa Gramexille on toimitettava luotettavalla tavalla mitattu raportti soitetujen kappaleiden määrästä. Toistaiseksi voimassa olevan käytännön mukaan, jos internetradion Gramexille maksama kuukausittainen korvaus on alle 500 euroa, ei kappaleiden tarkkoja tietoja tarvitse toimittaa vaan riittää, että raportoi soitetujen kappaleiden määrän.

Gramexin musiikin käyttöluupa on voimassa vain Suomen sisällä eli radion on teknisesti rajattava lähetyksensä kuuluvuus, esimerkiksi vain suomalaisille IP-

osoitteille. Jos radion lähettäjä ei pysty tai halua rajata lähetyksensä kuuluvuutta, on lähettäjän maksettava Gramexille ulkomaille tapahtuvasta lähetyksestä erikseen, kunkin ulkomaan tariffin mukaisesti. Tätä varten on toimitettava kuukausittainen raportti kuulijamääristä eri maissa. Erityissääntöjäkin on: jos alle 2 % radion kuuntelijoista on tietyssä ulkomaassa tai radion liiketoiminta on ei-kaupallista ja alle 5 % kuuntelijoista on tietyssä ulkomaassa, maksetaan Gramexille normaaliin tapaan Suomen sisäisen lähetyksen hinnaston mukaan välittämättä näistä pienistä ulkomailta kuunnelluista määristä. Jos radion kuuntelijaluvut ulkomailta ylittää nämä prosenttiluvut, on Gramexille maksettava hallinnointimaksua 100 €/tunti, joka kattaa musiikin lisenssimaksut ulkomailta ja korvauksen työstä. (Gramex 2015, viitattu 19.2.2015)

3.2.3 Teosto-vapaa musiikki

Internetradioiden on mahdollista musiikkivalinnoissaan käyttää myös Teostovapaata musiikkia, joka vähentää radion kustannuksia. Internetistä löytyy useita sivustoja, joilta on ladattavissa Creative Commons –lisenssillä varustettua musiikkia (esimerkiksi Jamendo, SoundClick). Suomalaisista palveluista Mikseri.net on teostovapaan musiikin sivusto, mutta siellä oleva musiikki ei ole suojattu millään lisenssillä. Se luo tietysti ongelman ja lisätyötä radioille, kun sivustolla ei ole määriteltynä miten musiikkia saa käyttää. Hyvä tapa on kysyä artistilta lupaa, jos hänen musiikkiaan aikoo ladata Mikseristä ja esittää julkisesti.

Creative Commonsin alla on kuusi erilaista lisenssiä, jotka suojaavat eri tavoin teosta, mutta kuitenkin sallivat musiikin julkisesti esittämisen. Kolme kuudesta lisenssistä sallii myös kaupallisen esittämisen. (Creative Commons, viitattu 25.2.2015.)

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkielman pääasiallisena aineistona käytän tekemiäni haastatteluja. Etsin tutkielmaa varten sopivia lähdeteoksia, kirjallisia tai sähköisiä, mutta jouduin toteamaan, että suomalaista internetradiotoimintaa on aiemmin tutkittu todella vähän. Koska lähdeteoksia koskien suomalaisia pelkästään internetissä toimivia internetradioita ei juurikaan ole, varsinaisen tutkielman aineistona on käytetty haastatteluita. Haastattelin henkilöitä, jotka ovat aiemmin olleet tai ovat edelleen mukana jonkin internetradion toiminnassa. Mukana tutkimuksessani oli neljä henkilöä.

Ville Tikkanen on yksi kolmesta Bassoradion perustajajäsenestä. Nykyisin Bassoradio toimii puolivaltakunnallisena FM-radiona, joka on myös internetistä kuunneltavissa. Bassoradion historia juontaa juurensa vuoteen 2004, jolloin Ville Tikkanen yhdessä kavereidensa kanssa perusti kurssityöksi tarkoitetun internetradion, Basso Radion. (Basso, Biisit.info, viitattu 4.3.2015.)

Kyösti Ylikulju on yksi Radio Hearin perustajista ja radion takana olevan Hearry:n puheenjohtaja. Alkusysäys Radio Hearin toiminnalle annettiin vuonna 2003 ja radion taakse perustettiin yhdistys vuonna 2006. (Hear, viitattu 4.3.2015.)

Tatu Vanhala on Radioverkon aktiivinen tekijä. Radioverkko kertoo internetsivuillaan kokoavansa yhteen eri piraattiradioiden tekijät, tekemään yhdessä laillista ja säännöllistä radiota. Radioverkon toiminta alkoi vuoden 2013 alussa. (Radioverkko, viitattu 5.3.2014.)

Tero Kallio on Noise -verkkolehden päätoimittaja. Tutkielmani kannalta minua kiinnosti tutkia myös internetradioita, jotka eivät syystä tai toisesta menestyneetkään ja joiden toiminta lopetettiin. Yhdeksi tällaiseksi tapaukseksi löytyi Radio Noise. Radio Noisea ylläpiti verkkolehti Noise. (It-viikko, viitattu 5.3.2015.)

5 RADIO HEAR

5.1 Hearin historia

Radio Hear on jyvaskyläläisen Hear ry:n ylläpitämä internetradio. Idea radiosta syntyi vuonna 2003, kun vielä nykyäänkin Hearin toiminnassa aktiivisesti mukana oleva yhdistyksen puheenjohtaja Kyösti Ylikulju kavereineen päätti kokeilla, millaista oman radion pyörittäminen olisi. Ryhmällä ei ollut aiempaa kokemusta radiotoiminnasta, mutta innostusta sitäkin enemmän. Silloisella ryhmällä oli taustalla musiikki- ja taideharrastuksia sekä radion tekniikan kannalta tarpeellista ohjelmointitaitoa.

Vuoden 2006 lopulla radion ympärille perustettiin rekisteröity yhdistys: Hear ry. Rekisteröidyn yhdistyksen kautta Hearin toiminta virallistettiin ja muun muassa avustusten hakeminen radion toiminnan tukemiseksi helpottui.

5.2 Radiota ilman rajoja

Radio Hearin toimintaperiaate alusta lähtien on ollut, että jos jollakin on ajatus siitä mitä haluaa tehdä, se yritetään mahdollistaa, eikä ole oikeastaan mitään rajoja sille, mitä se voi olla. Kun ei ole tilivelvollinen kenellekään, saa tehdä mitä itse haluaa. Hearin historian aikana suorana lähetyksenä onkin kuultu muun muassa kylvystä ja nukkumisesta tulevia ääniä.

Hearin erikoisuutena, ja nykyisin kantavana voimana, on suorien lähetysten tekeminen erilaisista tapahtumista. Internetradio antaa näissä tapauksissa erilaisia vapauksia kuin tavallinen FM-radio. Tapahtumista Hear on lähettänyt parhaimmillaan internetiin ohjelmaa yhtä aikaa neljältä eri lavalta ja siten kuuntelija itse voi päättää, mitä haluaa kuunnella. Ylikulju pohtii, että siinä missä Yleisradio ja muut isommat kanavat pitävät livelähetysten tekemistä liian kalliina, se on Hearille helppoa pienempien välineiden vuoksi.

5.3 Radiotoiminnasta kansanyhdistykseksi

Radiotoimintansa lisäksi Hear ry järjestää säännöllisesti livemusiikkitapahtumia Jyväskylässä ja satunnaisesti myös muissa kaupungeissa. Suurin Hearin tapahtumista, ja samalla yksi Jyväskylän suurimmista, on nyt kuusi kertaa järjestetty Höstfest-festivaali. Olennaista kaikissa tapahtumissa on se, että ne lähetetään suorana radioon.

Radio- ja tapahtumatoiminnan lisäksi Hear on laajentanut toimintaansa myös koulutuksiin ja kursseihin. Yhdistys on järjestänyt radiotoiminnan kursseja itse sekä käynyt oppilaitoksissa pitämässä niitä.

Kyösti Ylikulju luonnehtii Hearin toimintaa kansanyhdistysmäiseksi. Jäsenille halutaan tarjota myös muita toiminnanmuotoja kuin radion lähettäminen. Vuosien varrella Hear on järjestänyt esimerkiksi askartelu- ja ruuanlaittopäiviä. Yhteisöllisyys on tärkeää ja se näkyy toiminnassakin. Kun toinen ryhmä on pitämässä radio-ohjelmaa, toinen ryhmä voi samaan aikaan kokoontua askartelemaan tai ihan vain viettämään aikaa yhdessä. Ylikuljun mukaan radiolähetys voi olla vaikka vain sitä, että kokoonnutaan yhteen ja jutellaan, ja jos joku sattuu silloin lähetystä kuuntelemaan, niin hyvä juttu, mutta jos kukaan ei kuuntele, niin ei sekään haittaa. Välillä ohjelmaa lähetetään ravintolasta ajatuksena, että jos ei pääse ulos, voi silti elää hetkessä ja tilanteessa mukana. Radio voi olla seura-

5.4 Tekninen kehitys

Hear ry:llä on Jyväskylässä vuokratut tilat, jossa sijaitsee radion studio ja yhdistyksen toimisto. Tiloissa on itse rakennettu kone, joka on konehuoneessa hyvien internetyhteyksien päässä. Ylikuljun mukaan tekniikka ei ole juurikaan muuttanut Hearin 12-vuotisen historian aikana: lähinnä internetyhteydet ovat nopeutuneet. Alkuvuosina ongelmana olivat hitaat yhteydet, jotka saattoivat pätkiä, jos kuuntelijoita oli liikaa:

Ei tarvi kavereilta enää pyytää, että älä sää kuuntele, että joku tuntematon voi kuunnella. (Ylikulju, haastattelu 7.4.2015).

Nopeiden internetyhteyksien ja laadukkaiden laitteistojen hinnat ovat laskeneet, ja se on parantanut yhdistyksen taloudellista tilannetta, mutta ei ratkaisevasti muuttanut toimintaa. Äänenlaatuakin on voitu nostaa, mutta itse tekeminen on pysynyt samanhenkisenä. Ylikuljun mukaan Hearin tekniikka on aina ollut yksinkertaista, jotta jokainen kiinnostunut osaisi lähettää radiota.

5.5 Taloudellinen tilanne

Radio Hear toimii voittoa tavoittelemattoman Hear ry:n alaisuudessa. Radiotoiminta on yhdistykselle pelkkä menoerä, sillä radiossa tai sen internetsivuilla ei kuulla tai nähdä mainoksia. Kiinteitä menoja radiolle syntyy toimisto-/studiotilan ja verkkopalvelimen vuokrista sekä Teosto-maksuista, joiden lisäksi on satunnaisia laitteisto- ja tarpeistokuluja.

Jatkuva varainhankinta on tarpeellista. Radiota rahoitetaan lähinnä järjestämällä tapahtumia ja myymällä oheistuotteita. Oman oheistoiminnan lisäksi viime vuosina Hear ry on saanut säännöllisesti avustuksia Jyväskylän kaupungilta. Kyösti Ylikulju kuvaileekin radiotoimintaa ”nieluksi, joka ei tuota mitään mutta sitä halutaan tukea”.

Hearilla soitetaan niin Teosto-vapaata kuin Teoston alaista musiikkia. Perinteisesti Hearilla on kuultu lähinnä Teosto-vapaata musiikkia, mutta nykyisin paljon muutakin musiikkia. Teoston vaatimat maksut ovat viime vuosina tulleet vähän kohtuullisimmiksi. Pelkästään Teosto-vapaan musiikin soittaminen rajoittaa ohjelman tekemistä.

5.6 Toiminnan kehitys

Vuosi 2009 oli Radio Hearin toiminnassa laajin vuosi. Tuolloin Hearilla oli tekijöitä ympäri Suomen, Inaria myöten. Ohjelmaa lähetettiin säännöllisesti päivittäin,

jopa useita ohjelmia päivässä. Silloin lähetyksiä tehtiin kotistudioista, eikä Hearin toiminta ollut keskittynyt yhteen paikkaan, niin kuin nykyisin.

Tällä hetkellä Hearin toiminnassa on mukana noin 30 aktiivista tekijää, joista suurin osa vaikuttaa Jyväskylässä. Tampereellakin on aktiiveja, ja vähemmän aktiivisia tekijöitä on yhä ympäri Suomen. Säännöllisiä ohjelmia on 3–4 viikossa, ja niiden lisäksi tehdään lähetyksiä tapahtumista. Kuuntelijaluvut ovat historian aikana olleet parhaimmillaan sadan yhtäaikaisen kuuntelijan tienoilla, arksampi määrä liikkuu muutamissa kymmenissä. Kuuntelijaluvut eivät koskaan olekaan olleet Hearin mittari vaan se, että kohdeyleisö on tyytyväinen. Ylikulju luonnehtiikin Radio Hearia kuuntelijamäärään suhteutettuna yhdeksi tykätymmistä radiosta.

Kysyttäessä pitkän tähtäimen suunnitelmista ja laajentumishaaveista Ylikulju toteaa että ”on hyvä juttu, jos pysytään olemassa”. Ajatuksena on, että ei tehdä mitään riskialttiita käänteitä, joiden vuoksi radion toiminta voisi olla yhtäkkiä uhattuna. Toiminta jatkuu rennosti ja kuormittamatta tekijöitään liikaa. Tulevaisuudessa Hearissa halutaan antaa enemmän matalan kynnyksen mahdollisuuksia tulla toimintaan mukaan. Yhdistykselle halutaan ostaa lisää välineistöä, joita radion lähettäjät voivat lainata. Joillekin voi olla kynnyskysymys se, että täytyisi itse sijoittaa rahaa esimerkiksi sopiviin mikkeihin ja täten olisikin helpoa, jos niitä voisi lainata yhdistykseltä.

Tulevaisuudessa Hearissa halutaan yhä enemmän mennä mukaan nuorisotoimintaan. Radiokurssien ja -koulutuksien kautta nuorille halutaan näyttää millaista media voi myös olla ja ettei radiota tehdä pelkästään kaupallisista lähtökohdista, vaan se voi olla tekijöiden oma juttu.

Suomalaiseksi internetradioksi Radio Hear on ollut aktiivisesti toiminnassa harvinaisen kauan. Ylikuljun mukaan se johtuu siitä, että tavoitteet ovat jatkuvasti olleet kohtuulliset. Välillä toki on ollut laajentumishaaveita, mutta siihen ei olla ryhdytty, kun ei ole oltu täysin varmoja siitä, että ajatus kestäisi pitkällä aikavälillä. Kaikki on aina tehty itse eikä velkoja ole tarvinnut ottaa, niin toimintakin on pysynyt maltillisena.

Ylikulju pohtii Radio Hearin pitkän historian salaisuutta ja tulevaisuuden kehitystä:

Onneksi tajuttu pysyä pienenä, mun mielestä se on ollut se Hearin pelastus tossa jutussa. Meillä on ollut sellainen periaate, että jos 50 vuoden kuluttua ollaan jotakin, niin se riittää. Jotakin on niin hyvä määre, ettei siitä tarvi stressata. (Ylikulju, haastattelu 7.4.2015.)

6 BASSORADIO

6.1 Bassoradion lähtölaukaus

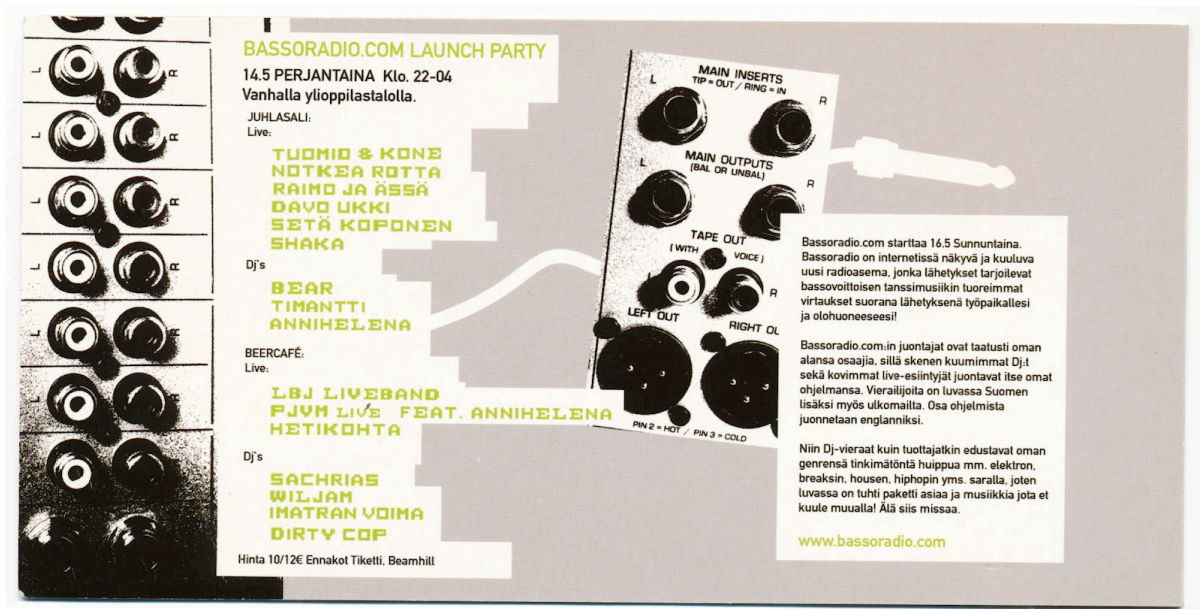
Bassoradio on vuonna 2004 perustettu osavaltakunnallinen radio. Bassoradio toimi alkuaikoinaan vain internetradiona, mutta pian perustamisensa jälkeen siirtyi jo osittain FM-taajuuksille. Bassoradion perustivat helsinkiläisnuoret Ville Tikkanen, Robin Grontenfelt ja Tuomas Rauhala. Radion olemassaolosta ja synnystä saanee kiittää Rauhalan äitiä, joka oli lehdestä huomannut Yleisradion radio- ja tv-instituutin järjestävän radiotyönkurssin ja ehdottanut pojalleen, että hän voisi kavereidensa kanssa osallistua kurssille. Kolmikko oli niihin aikoihin rakentanut omaa studiota, koska kaikki olivat kiinnostuneita musiikin tuottamisesta. Radiotyönkurssin kuvauksen perusteella kurssilla opiskeltaisiin äänisuunnittelua, ja se kuulosti sopivan yhteen tämän harrastuksen kanssa.

Kurssin alettua kävi ilmi, että kurssilla keskityttäisiin enemmänkin toimitustyöhön eikä niinkään äänisuunnitteluun. Kolmikko kuitenkin jäi kurssille, koska myös radiotyö oli aina kiinnostunut. Kurssilla luennoi muun muassa Radio Helsingissä vaikuttanut Axa Sorjanen, jonka internetradiotietämyksestä oli omasta radio-ohjelmasta haaveilevalle Tikkaselle hyötyä. Myös Radio Helsinki toimi alkuaikoinaan pelkästään internetissä. Sorjanen antoi vastauksia kysymyksiin, kuten kuinka internetradio perustetaan ja mitä lupia se vaatii.

Radiotyön kurssin lopputyönä Tikkanen, Grontenfelt ja Rauhala perustivat oman kaksiviikkoisen internetradion. Alun perin ideana oli tehdä vain tunnin tai parin mittainen radio-ohjelmapiilotti, jota yritettäisiin tarjota Radio Helsinkiin tai Radio Mafiaan. Idea kuitenkin paisui kaksiviikkoiseksi radioksi, joka sitten antoi kipinän jatkaa pidempäänkin.

6.2 Tähtäimet korkealla

Alusta asti oli selvää, että Bassoradio halutaan viedä pidemmälle eikä jäädä pienten kuuntelijamäärien internetradioksi. Ensimmäisen kahden viikon aikana onnisti ja Helsingin Sanomien NYT-liite kirjoitti radiosta ison jutun. Lehtijuttu toi radiolle paljon kuuntelijoita eikä kaikkia voitu edes palvella: Gramex- ja Teostomaksujen vuoksi kuuntelijamäärien maksimi oli asetettu sataan yhtäaikaiseen kuulijaan eikä se parhaimpina tunteina riittänyt. Se ei kuitenkaan tarkoittanut, että maksimikuuntelijamäärä olisi kokoajan ollut täynnä, vaan välillä kuulolla saattoi olla vain viisikin kuuntelijaa. Yhteenlaskettuna kuuntelijamäärät olivat kuitenkin suuret ja Tikkasen sanoin ”siitä tuli fiilis, että tälle jutullehan on tarvetta ja tätä täytyy jatkaa”.

Kuva 3: Bassoradion julkaisubileiden mainoslehtisen yksi sivu. Kuva ladattu blogista *It was dope at the time*. Viitattu 23.4.2015.

Kahden viikon lopputyön jälkeen Bassoradio piti viikon tauon, jonka aikana studiota siistittiin jatkoa varten. Studio oli rakennettu Vallilasta vuokrattuun vanhaan äänituotantostudioon. Laitteisto oli kasattu kavereilta saaduista ja omista laitteista: vanhat PC-koneet pyörittivät radiopalvelimia ja mikrofoneit, mikserit ja DJ-laitteet haalittiin eri paikoista ilmaiseksi. Kaikki lähti käyntiin nollabudjetilla, mutta pian radio alkoi saamaan myös sponsoreita, joista tärkein ja isoin oli Bat-

tery. Sponsorirahoilla päivitettiin laitteistoa, maksettiin tekijänoikeusmaksuja ja maksettiin tekijöille korvauksia, vaikkei varsinaisesta palkanmaksusta vielä voinut puhua.

6.3 Taloudellinen kehitys

Ensimmäiset vuodet Bassoradiota tehtiin melkein nollabudjetilla, erikokoisten sponsoreiden ja mainostajien avulla. Tikkanen kertoo, että Bassoradion alkuaikojen kotisivut olivat alkeelliset. Kotisivuilla oli aika vähäinen kävijäliikenne, joten suuria mainostajiakaan ei siellä nähty. Taloudellisen tilanteen tasaamiseksi mainoksia kuultiin radion lähetysvirrassa, joten kaupallisen radion tekeminen oli mukana lähes alusta asti.

Bassoradion konseptiin on aina kuulunut myös erilaiset tapahtumat, jotka ensimmäisinä vuosina olivat tärkeitä radion toiminnan rahoittajia. Radiolla oli muun muassa oma Basso Festivaali, joka vielä nykyisin jatkaa toimintaansa irrallaan Bassoradiosta nimellä Bassline Festivaali. Bassoradion mainosbudjetti oli minimaalinen ja radiota mainostettiin lähinnä tapahtumissa ja painamalla tapahtumien mainoslehtisten toiselle puolelle radion sen hetkinen ohjelmakartta (Kuva 3).

Basso Median syntymisen aikoihin mukaan tuli ulkopuolinen sijoittaja. Sijoittaja löytyi Vallilasta, Bassoradion studion naapurihuoneistosta. Siellä toimistoa piti Jacob Ehrnrooth, joka omisti valmiiksi jo pienen levy-yhtiön. Ehrnrooth oli muutenkin kiinnostunut vaihtoehtokulttuurista ja vastoin valtavirtaa tekemisestä, joten Basso Mediaan sijoittaminen sopi hyvin hänen tyyliinsä. Tikkanen sanookin, että mikään tavallinen sijoittaja tai sijoituspankki ei olisi tullut kuuloonkaan sijoittajana vaan niille oltiin valmiita sanomaan ei. Bassoradio on aina halunnut tehdä asiat omalla tavallaan ja iso sijoittaja todennäköisesti olisi yrittänyt vain vaikuttaa sisältöön ja muuttaa sitä myyvämmäksi. Bisnes tuli mukaan vain sen vuoksi, että Bassoradion tekijöiden olisi mahdollista tehdä juuri sitä mitä itse halusivat.

6.4 Toiminnan kehitys ja kasvaminen

Bassoradion tyyli tehdä radiota on pysynyt Tikkasen mukaan melko muuttumattomana koko sen historian ajan. Ohjelman tuottamisessa oli toiminnan alusta lähtien vahvasti mukana ajan kovimmat rap-artistit ja DJ:t, sillä Tikkasella oli paljon tuttuja musiikkipiireissä. Ennen FM-taajuuksille siirtymistä ohjelmaa toimitettiin päivittäin kello kolmesta iltana kahteentoista ja studiossa väki vaihtui parin tunnin välein. Aamu yhdeksästä kolmeen soitettiin aiempien lähetysten uusintojaa. Tikkanen muistelee, että niihin aikoihin Bassoradiossa tehtiin nykyistä enemmän erikoisohjelmia.

Jossain vaiheessa Rauhala jäi ryhmästä pois ja Basson studio muutti Vallilassa toiseen rakennukseen. Samaan vanhaan tehdasrakennukseen, studion alakerkseen, muutti myös Tikkanen. Radion tekeminen pienellä budjetilla oli kellon ympäri kestävä työ. Koulukin jäi kesken, mutta mitään uhrauksia Tikkanen ei kadu. Radion toiminta kehittyi mukavasti, radio sai uusia sponsoreita ja mainostajia.

Ensimmäisen kerran Bassoradio siirtyi väliaikaisesti FM-taajuuksille vuonna 2005, kun radio vietti 1-vuotissyntymäpäiväänsä. Väliaikainen radiolupa myönnettiin jo silloin kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan ja lupaa pystyi hakemaan uudestaan, kunhan kolme kuukautta edellisen luvan loppumisesta oli kulunut. Väliaikaisen paikallisradioluvan ehtona oli, että myös aamulla ja päivällä täytyy olla toimitettua puheisisältöä ja radiossa tulee käsitellä paikallisia aiheita. Koska siihen asti Basson juontajat olivat tehneet Bassoradiota juuri ollenkaan siitä palkkaa saamatta käyden arkisin töissä tai koulussa, täytyi aamu- ja päivävuoroon palkata työntekijät, joka kasvatti radion kuluja huomattavasti. Väliaikaisia lupia Bassoradio haki kaksi kertaa vuodessa: kesä- ja talvikausiksi.

Koko ajan Tikkanen mietti, että Bassoradiolla on potentiaalia kasvaa suuremmaksi ja luoda ympärille oikea yritys. Keskenjääneet kulttuurituotannon opinnot olivat antaneet paljon oppia yritystoimintaan, mutta mitään oikeaa tietämystä yritystoiminnasta ei ollut, vaikka Tikkanen toimikin Bassoradion toimitusjohtajana. Kaikki opittiin tekemisen kautta. Vuonna 2006 internetradio ja väliaikaiset FM-toimiluvat eivät enää riittäneet ja Bassoradio aloitti yhdistymisneuvottelut

Suomihiphop.fi-verkkosivuston ja Posse-lehden kanssa. Ajatuksena oli, että näiden kolmen yhteinen monimediayritys, Basso Media, voisi houkutella paremmin sijoittajia kuin Bassoradio yksinään ja isompana toimijana voitaisiin helpommin hakea pysyvää FM-taajuustoimilupaa.

FM-taajuustoimilupia jaetaan neljän vuoden sykleissä. Kolmen toimijan muodostaneen uuden Basso Median täytyi hakuprosessissa osoittaa olevansa toimiva ja taloudeltaan vakaa toimija. Vuonna 2007 lupa saatiin ja Bassoradion paikallisradiotoiminta Helsingissä alkoi. Tikkanen epäilee, ettei lupaa olisi saatu ilman Basso Median vakavasti otettavaa konseptia. Hakuprosessia Tikkanen kuvailee kauneuskilpailuksi: luvanmyöntäjät Viestintävirastossa katsovat, että FM-taajuuksien tulisi antaa kaikille ihmisryhmille jotain. Tikkanen pitää Bassoradion valttikorttina sitä, ettei samanlaista kanavaa ollut olemassa ja siten heidän tekemänsä juttu oli jollain tapaa erityinen.

Vinkkinä uusille yrittäjille ja tekijöille internetradioiden maailmassa Tikkanen sanoo neuvoksi:

Jutun pitää olla semmoinen, että mistä sä oikeasti diggaat ja oot valmis lähteen viemään sitä eteenpäin ja jaksat puskee vaikeina päivinä sitä eteenpäin. Täytyy olla paloa, että sä oikeasti haluat tehdä tätä. Dollarinkuvat silmissä ei riitä motiiviksi, siinä täytyy olla jotain muuta. Sitten tekee vaan täysillä, kyllä siitä hyvä tulee. (Tikkanen, haastattelu 22.5.2015.)

Vuonna 2010 Tikkanen jätti työnsä Basso Mediassa, jossa hän oli edelleen yhdistymisen ja FM-taajuuden saamisen jälkeen vastannut radiokanavasta ja tapahtumista. Täysin Tikkanen ei ole jättänyt Bassoradiota, sillä hän edelleen juontaa kanavalla omaa ohjelmaa kahden viikon välein.

7 RADIOVERKKO

7.1 Radioverkon historia

Radioverkko on vuoden 2013 alussa perustettu internetradio. Idea Radioverkon perustamisesta lähti IRC:ssä (Internet Relay Chat) #nettiradio-keskustelukanavalla, jonne oli liittynyt keskustelemaan useita, erillisiä internet-radioita tehneitä ja kuuntelevia ihmisiä. Aiemmin nämä keskustelijat olivat pyörittäneet erilaisia piraattina toimineita pieniä internetradioita. Radioverkon idea-na oli yhdistää nämä ihmiset ja aloittaa säännöllisempi ja ennen kaikkea laillinen internetradiotoiminta. Idean isäksi Tatu Vanhala mainitsee nimimerkin AV, joka ei kuitenkaan itse lopulta lähtenyt Radioverkon toimintaan mukaan.

Radioverkon taustalle ei ole perustettu yhdistystä tai muuta virallista tahoa. Yksi perustajista, joka esiintyy nimimerkillä hra Kiljunen, teki lain vaatimat ilmoitukset internetradiotoiminnasta yksityishenkilönä ja sen jälkeen hän on myös toiminut yhteyshenkilönä Teostolle ja Gramexille.

7.2 Talous ja käytetty tekniikka

Jokainen Radioverkon tekijä järjestää radion lähettämiseen vaativan tekniikan itse ja lähettää ohjelmaa kotistudiosta. Vanhala kertoo oman laitteistonsa olevan vaatimaton, mutta riittävä: tietokone, pieni mikseri, mikrofoni ja CD- ja vinyyli-levysoittimet. Tietokoneelle riittää striimausohjelma, joka lähettää ohjelmaa Radioverkon Ranskassa sijaitsevalle palvelimelle. Radioverkon muillakin tekijöillä tekniikka on harrastepohjaista ja itse viriteltyä. Tietokoneella on käytössä ilmaisohjelmistot, joista Vanhala kertoo itse käyttävänsä striimaukseen tarkoitettua Butt-ohjelmaa.

Radioverkko kerää kotisivuillaan lahjoituksina rahaa kuuntelijoiltaan. Lahjoituksilla kustannetaan Teosto- ja Gramex-maksut sekä palvelinkustannukset. Vanhala epäilee, että radion perustaja hra Kiljunen käyttää myös omaa rahaa näi-

den kustannusten kattamiseksi. Lisäksi jokainen tekijä maksaa omat kulunsa ja Vanhala kertoo käyttäneensä omaa rahaa muuan muassa Radioverkon markkinointiin.

7.3 Toiminnan kehitys

Radioverkon aloittaessa toimintansa vuoden 2013 alussa mukana oli kymmenen ohjelmantekijää. Tekijät tuntevat toisensa lähinnä internetissä ja esiintyvät nimimerkeillä. Radion toiminnan aikana osa tekijöistä on vaihtunut, mutta osa on ollut mukana alusta saakka. Vanhalan mukaan kaikenlaisia kokeilijoita on käynyt mukana, mutta kokeilut jäävät lyhyiksi kokeilijoiden lähdettyä tekemään muita hommia. Tällä hetkellä ryhmään kuuluu kahdeksan tekijää.

Radioverkon tavoitteena on tuottaa radio-ohjelmia säännöllisesti viikonloppuillaisin kello kuudesta iltamyöhään. Lähetyksiä tehdään myös arki-iltoina, jos tekijöitä on. Lisäksi Radioverkko lähettää yllätyslähetyksiä, mutta ne eivät Vanhalan mukaan saa paljon kuuntelijoita, sillä näitä ohjelmia ei ole ohjelmakartassa (Kuva 4).

Radioverkon tavoite ja tarkoitus on, että tekijät sitoutuisivat tekemään säännöllistä radiota, mutta vapaaehtois- ja harrastustoiminnassa tämä ei aina toteudu. Lähetyksiä tehdään ympäri Suomen tekijöiden omista kotistudioista. Tällä hetkellä ainakin Joensuu, Tampere, Jyväskylä, Helsinki ja Lahti ovat edustettuina.

Vanhalan mukaan Radioverkon lähetyksillä on parhaimmillaan 50 yhtäaikaista kuuntelijaa, mutta tavallisempi määrä on 20–30 yhtäaikaista kuuntelijaa. Kuuntelijakunta koostuu Radioverkkoon yhdistyneiden piraattiradioiden kuuntelijoista, toisista irkkaajista ja radioamatööreistä. Vanhala kuvailee toimintaa pienen porukan jutuksi ja uskoo, ettei ”tavalliset tallajaajat” ole löytäneet radiota. Suuria yleisöjä ei edes tavoitella, joten pienet kuuntelijamäärät eivät Vanhalaa vaivaa:

Se on semmosta ajanvietettä ja jos joku vielä kuuntelee niin se on ihan plussaa siihen sitten. (Vanhala, haastattelu 22.4.2015.)

To 23.4.	18.00 – 20.00 Otto ja Mikko Show	Ohjelma tarjoaa monipuolisesti musiikkia 2000-luvulta sekä enemmän tai vähemmän ajankohtaisia puheenaiheita. Joka torstai kello 18.
	20.00 – 23.00 K-Studio	
Pe 24.4.	21.00 – 23.00 Vastaisku formaattiradioille	Jotain mitä et valtakunnallisilta kanavilta kuule
Ke 29.4.	18.00 – 20.00 Epämääräistä Bittivirtaa	Sekalaista musiikkia tarjoilee Zapp.
To 30.4.	18.00 – 20.00 Otto ja Mikko Show	Ohjelma tarjoaa monipuolisesti musiikkia 2000-luvulta sekä enemmän tai vähemmän ajankohtaisia puheenaiheita. Joka torstai kello 18.
Pe 1.5.	15.00 – 20.00 WappuHärdelli	Wappuextra! Serpenttiiniä, simaa, wappumusiikkia! Juontajana WappuZapp ja WappuKinmo. Lähetyksessä mm. selataan Tampereen teekkareiden vappulehteä, otetaan puheluita vastaan, soitetaan hyvää musiikkia.
La 2.5.	18.00 – 20.00 Mölybdeeni	Äärimetalliohjelma Studiossa Heavyjuuseri
	20.00 – 00.00 Aavikko Special OSA 3	Last one. :)

Kuva 4: Esimerkki Radioverkon ohjelmakartasta ja ohjelmatarjonnasta. Kuvankaappaus sivustolta Radioverkko.fi. Viitattu 23.4.2015.

Radioverkon tulevaisuudesta Vanhala on epävarma. Radion tekijät pelkäävät, että toiminta joudutaan lopettamaan pian, koska ohjelmille ei ole enää kovin montaa aktiivista tekijää. Kuuntelijaluvutkin ovat alkuajoista laskeneet, vaikka pienimuotoista mainostusta on yritetty tehdä. Varsinaisia kasvutavoitteita Radioverkolla ei ole, kunhan toiminta saataisiin pysymään hengissä. Radioverkon perimmäinen tarkoitus kuitenkin on pyrkiä tarjoama viihdettä kaikille: niin tekijöilleen kuin kuuntelijoille.

8 RADIO NOISE

8.1 Noisen historia

Tero Kallio perusti verkkolehti Noisen vuonna 2001. Alussa hän pyöritti sivustoa yksin ja sisältö koostui lähinnä levyarvioista. Vähitellen sivusto kasvoi isommaksi ja mukaan tuli enemmän toimittajia. Koko olemassaolonsa ajan Noise on pyörinyt vapaaehtoisten kirjoittajien avulla harrastustoimintana.

Kallion idea oman internetradion perustamisesta lähti, kun 2000-luvun puolen välin tienoilla Noise teki yhteistyötä Helsingin lähiradion kanssa, joka on Helsingissä toimiva FM-taajuudella kuuluva paikallisradio. Noisella oli kanavalla kaksi viikoittaista ohjelmaa, joiden kautta Noisen toimittajat harjoittelivat radion tekemistä. Vuoden 2006 alussa Kallio päätti perustaa lehdelleen oman internetradiokanavan, ihan vain koska se oli mahdollista. Mukaan lähti neljä muutakin tekijää, joista osa oli lehdestä valmiiksi tuttuja. Kenelläkään ei ollut koulutusta tai kokemusta alalta, ja suurin pelko oli, miten radiossa uskaltaa puhua, kun joku kuuntelee.

8.2 Talous ja käytetty tekniikka

Radio Noisen studio sijaitsi Helsingin Vallilasta vuokratusta yhden huoneen toimistossa. Kallio kuvailee studiota ”perus set-upiksi” eli tilassa oli miksauspöytä, pari mikrofonia, levysoittimet ja pari tietokonetta lähetystä ja lähetysten tallentamista varten. Alussa rahaa kului laitteiston ostamiseen, mutta toiminnan jatkuaessa kulut tasaantuivat 3 000–4 000 euroon vuodessa. Kulut koostuivat lähinnä studion vuokrasta ja laitteiston huollosta.

Kallion aloitellessa Noisen radiotoimintaa ei Teostolla ja Gramexilla ollut vielä nykyisen kaltaisia taulukkoja, joiden perusteella tekijänoikeusmaksujen hinnat määräytyivät internetradioille. Lailliset internetradiot olivat tuossa vaiheessa vielä niin uusi ilmiö, etteivät tekijänoikeusjärjestöt tienneet, miten niihin pitäisi suh-

tautua. Kallio muistelee, että jo tuolloin maksettiin muutama kymppi vuodessa korvauksia sen mukaan, mikä on kanavan maksimimäärä yhtäaikaista kuuntelijoita. Taulukkohinnasto tuli pian Radio Noisen toiminnan aloittamisesta.

Radio Noise oli täysin epäkaupallinen radio. Kulut katettiin Noise-verkkolehden sivuston kautta saaduilla tuloilla. Välillisesti sivustolle tuli kyllä tuloja radiosta, kun kuuntelijat ohjautuivat Noisen sivuille. Kallio kertoo, että vapaaehtoisvoimin pyörivä Noise ei ole olemassaolonsa aikana tuskin koskaan päässyt plussan puolelle, joten omasta pussista tätä tekijöidensä ”harrastusta” on rahoitettu.

8.3 Toiminnan kehitys

Radio Noise aloitti toimintansa vapaaehtoisvoimin kuuden tunnin päivittäisillä lähetyksillä. Lähetyskäsiä tehtiin iltaisin töiden jälkeen. Alussa Radio Noisen ajatuksena oli tehdä lähetyskäsiä suorana, mutta pian siirryttiin osittain nauhoittamaan ohjelmia etukäteen. Viikonloppuisin lähetettiin uusia ohjelmia ja uusittiin vanhoja. Samat juontajat olivat äänessä useammassa ohjelmassa viikossa.

Radio Noisessa jokainen teki mitä itse halusi eli mitään määrityksiä radion tyyli- le tai sisällölle ei ollut. Kaikki ohjelmat keskittyivät kuitenkin samannimisen verkkolehden tapaan musiikkiin. Musiikkia käsiteltiin laidasta laitaan, ja useimmat ohjelmat keskittyivät johonkin tiettyyn musiikkigenreen. Tekijät soittivat ohjelmis- saan sitä musiikkia, mistä itse pitivät. Lisäksi ohjelmistossa olivat muun muassa Kallion ohjelmat, joissa soitettiin Noiselle lähetettyjä demoja, esiteltiin uusia bändejä ja uutta musiikkia.

Kallio kertoo Radio Noisella olleen kuukausitasolla muutama tuhat kuuntelijaa. Suorien lähetysten aikaan yhtäaikaisten kuuntelijoiden määrää tarkkailtiin tarkemmin kuin etukäteen nauhoitettujen tai uusintoina tulevien lähetysten aikaan. Parhaillaan yhtäaikaista kuuntelijoita oli 50, joka olikin Noisen striimille asetettu kuuntelijoiden maksimimäärä.

8.4 Toiminnan lopettaminen

Radio Noisea tehtiin yhteensä noin kuusi vuotta, ja se hiljeni vuonna 2012. Tero Kallion mukaan radion lopettamiseen ei liittynyt mitään dramaattista. Vuosien järjestelmällinen tekeminen ja eteenpäin painaminen ei missään vaiheessa kasvattanut radiota isoksi, ja lopulta siitä seurasi kyllästyminen. Kuuntelijamäärät olivat tasaisen matalia, tekijöitä vähän ja heilläkin alkoi olla elämässään muuta tekemistä. Kallio miettii, että jos radiota olisi tehty kaupallisesti, silloin varmasti olisi ollut enemmän tavoitteitakin. Radio Noisen ongelmana ja kasvun tiellä oli sen marginaalisuus, joka ei houkutellut suuria yleisöjä.

Mahdollisesta jatkosta Kallio väläyttelee ideoita. Vanhat lähetykset ovat edelleen tallessa, joten niitä voisi ajaa uusintoina ja samalla tuottaa uutta sisältöä, mutta kuitenkin jollain tapaa uusitulla idealla. Perinteistä radiota Kallio pitää muinaisjäänteinä eikä pidä siitä, että asioita edelleen tehdään samalla tavoin kuin 1990-luvulla.

9 RADIOT VERTAILUSSA

Suomalaiset internetradiot toimivat pääasiassa omalla rahoituksella. Kaupallista toimintaa vähän karsastetaan, koska se mahdollisesti veisi osan omasta päättävällstä pois. Kaupallista toimintaa ei muutenkaan pidetä vaihtoehtona, koska kuuntelijamäärät ovat pienet eivätkä välttämättä edes kiinnostaisi sijoittajia tai mainostajia. Helpompana ja mielekkäämpänä pidetään omakustanteista toimintaa, sillä silloin ei tarvitse sitoutua mihinkään. Poikkeuksena sääntöön ovat ne muutamat internetradiona aloittaneet radiot, joiden pyrkimys oli alusta saakka kasvaa suuremmaksi, esimerkkeinä Bassoradio sekä tutkimukseni ulkopuolelle jäänyt Radio Helsinki, jonka toiminta alkoi myös aluksi vain internetissä.

Suomessa on mahdollista pyörittää omakustanteista radiota, jos on valmis näkemään vaivaa ja hyvin suurella todennäköisyydellä tekemään töitä palkatta. Esimerkkien perusteella oma rahoitus voidaan kerätä oheistoimintana järjestettävistä tapahtumista, lahjoituksista, oheistuotteista ja tekijöiden omista kukkaroista. Radio Hearin tapauksessa radion takana oleva yhdistys maksaa radionsa kulut, mutta yhdistyskin kerää rahaa yllä olevilla keinoilla. Yhdistyksen turvin voi esimerkiksi kerätä myös jäsenmaksuja tai hakea avustuksia, joten lisäbyrokratiaa pelkäämättömän kannattaa harkita yhdistyksen perustamista, varsinkin jos radiotoiminnalla ei ole tarkoitus tuottaa suuria voittoja. Vertailluista radioista tekijöiden oman ja tapahtumista saatujen tulojen lisäksi vain Bassoradio lähti tavoittelemaan sponsoreita ja mainostajia radiolleen alusta saakka. Radio Noisen tapauksessa samannimisen lehden verkkosivuston saamia tuloja käytettiin radiotoimintaan. Verkkosivujen tulot yleensä tulevat mainostajilta, joten jos kotisivuilla on paljon kävijöitä, tuloja voi hankkia myymällä radion sivustolle mainostilaa.

Tekniikaltaan suomalaiset internetradiot ovat hyvin yksinkertaisia. Lähetyskiä tehdään joko kotitietokoneelta tai erikseen rakennetusta studiosta. Studion voi rakentaa itse lähes mihin tahansa, sillä se ei vaadi sen erityisempää tilaa. Te-

hokas tietokone, hyvä nettiyhteys, mikseri ja mikrofonit riittävät. Ne ovatkin kaikissa vertailussa mukana olleissa radioiden studioissa, oli studio sitten kotona tai erikseen vuokratussa tilassa. Radioverkon tekijät lähettävät ohjelmiaan omista kodeistaan, sillä he asuvat eri kaupungeissa ja radiolla ei ole tarvetta omalle studiolle. Radio Hear lähettää ohjelmia radion omasta studiosta sekä eri tapahtumista Jyväskylässä ja muualla Suomessa. Lisäksi eri kaupungissa asuvat tekijät lähettävät jostain muualta kuin viralliselta studiolta. Hear antaa mahdollisuuden kaikille lähettää ohjelmaa mistä ikinä haluavatkaan, ja tekijöitä pyritään auttamaan tarvittavan laitteiston kanssa. Radio Noisella ja Bassoradiolla oli toimintansa aikana omat studionsa ja lähetykset tehtiin aina niistä käsin.

Kolmella tutkimallani radiolla on yhteistä pienet kuuntelijaluvut. Omienkin kokemusteni perusteella internetradioiden kuuntelijamäärät ovat alhaisia. Vain menestyneellä Bassoradiolla oli jo alkuaikoinaan suuret kuuntelijaluvut, mikä olikin syy sille, että radiota lähdettiin kehittämään suuremmaksi. Pienet kuuntelijaluvut eivät kuitenkaan kerro välttämättä radion laadusta tai työpanoksesta, joka siihen laitetaan. Pienet internetradiot ovat tyytyväisiä, jos edes joku kuuntelee, sillä lähtökohtaisesti radiota tehdään yhtä paljon itselle kuin kuuntelijoille.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tekemieni haastatteluiden perusteella on helppo todeta suomalaisten internet-radioiden yleisin toimintamalli. Internetradiotoiminta aloitetaan halusta kokeilla millaista radion tekeminen on ja ennen kaikkea tehdä radiota omilla ehdoilla. Radion tekeminen on keino ilmaista itseään ja tuoda esille musiikkia, joka teki-jöitä itseään kiinnostaa. Nämä kriteerit pätevät kaikkiin neljään radioon, joita tutkin opinnäytetyötäni varten.

Aloitin tutkimuksen ajatuksella selvittää, millaista suomalainen internetradiotoiminta on. Haastatteluiden avulla sain selville, että Suomessa tehdään internet-radioita harrastuspohjalta, amatöörivoimin ja pienellä budjetilla. Radiotoimintaa on mahdollista jatkaa vuodesta toiseen, jos on valmis kattamaan osan kustannuksista itse eikä pety vaikka kuuntelijaluvut eivät olisikaan suuret. Internetradiotoiminta on useimmille tekijöille ajanvietettä siinä missä moni muukin harrastus. Jos haluaa radiotoiminnasta itselleen ammatin, se ei todennäköisesti onnistu internetissä. Internetradio voi kuitenkin olla hyvä ponnistuslauta perustaa oma radiokanava, kuten Bassoradio teki. Se vaatii kovaa työtä, rahaa ja idean, joka kiinnostaa tarpeeksi suurta yleisöä. Väliaikainen FM-taajuuslupa on hyvä koetinkivi omalle idealle ennen varsinaisen luvan hakemista. Pidempiaikaisia FM-taajuuslupia myönnetään vain neljän vuoden välein, joten pitkäjänteisyyttäkin vaaditaan.

Haastatteluista kävi ilmi, ettei markkinointi ole minkään esimerkkiradioni vahvin puoli. Kuten kaikessa muussakin, on todella helppo pysytellä tuntemattomana suurelta yleisöltä, kun ei pidä ääntä itsestään. Nykyisin iso osa markkinoinnista on siirtynyt sosiaaliseen mediaan, mutta siellä esiin pääseminen voi pienenä tekijänä olla vaikeaa. Jos pienet kuuntelijaluvut alkavat kyllästyttämään, markkinointiin panostaminen on suositeltavaa. Bassoradionkin kohdalla yksi lehtijuttu suuressa mediassa riitti yleisön mielenkiinnon herättämiseksi ja kuuntelijalukujen kasvattamiseksi.

Tutkimustani ja haastateltavieni kokemuksia peilaamalla jokainen internetradion perustamisesta haaveileva voi pohtia, onko hänellä siihen vaadittavia aineksia: teknistä osaamista, aikaa, rahaa ja henkistä kanttia.

LÄHTEET

Basso 2015. Hall of Fame. Viitattu 4.3.2015,
<<http://www.mainostajalle.fi/#!/hall-of-fame/cpj5>>.

Biisit.info 2015. Bassoradio. Viitattu 4.3.2015,
<<http://biisit.info/basso>>.

Creative Commons 2015. Tietoa lisensseista. Viitattu 25.2.2015,
<<http://creativecommons.org/licenses/>>.

Digitoday 2007. Nettiradiot alkavat soida Suomessa. Viitattu 4.2.2015,
<<http://www.digitoday.fi/viihde/2007/06/27/nettiradiot-alkavat-soida-suomessa/200715812/66>>.

Gramex 2015. Nettiradiotoiminnan aloittajan pikaopas - mitä pitää huomioida? Viitattu 19.2.2015,
<<http://www.gramex.fi/?mid=523>>.

It-viikko 2006. Radio Noisen nettiin. Viitattu 5.3.2015,
<<http://www.itviikko.fi/muu/2006/01/05/radio-noise-nettiin/200693/7?pos=related>>.

It was dope at the time 2012. Bassoradio.com Launch Party Vanhalla. Viitattu 23.4.2015,
<<http://dope-at-the-time.blogspot.fi/2012/09/bassoradiocom-launch-party-vanhalla.html>>.

Kallio, Tero. 2015. Päätoimittaja, Noise.fi. Puhelinhaastattelu 25.4.2015. Tekijän hallussa.

RadioMedia 2015. RadioMedian historia. Viitattu 18.2.2015,
<<http://www.radiomedia.fi/radiomedia/radiomedian-tehtava-ja>>.

[palvelut/radiomedian-historia](#)>.

RadioMedia 2015. Radioasemien mediakortit. Viitattu 18.2.2015,
<http://www.radiomedia.fi/radioasemat/mediakortit?order=field_station_type&sort=asc>.

RadioMedia 2015. Radiovuositilaisuus 28.1.2015. Viitattu 3.3.2015,
<http://www.finnpanel.fi/lataukset/radiovuosi_2015.pdf>.

RadioMedia 2013. Radiota kuunnellaan verkossa. Viitattu 19.2.2015,
<<http://www.radiomedia.fi/radiomainonta/tutkimustietoa-radion-kuuntelusta/radiota-kuunnellaan-verkossa>>.

Radioverkko 2015. Mikä on Radioverkko? Viitattu 5.3.2015,
<<http://radioverkko.fi/info>>.

Radioverkko 2015. Ohjelma. Viitattu 23.4.2015,
<<http://radioverkko.fi/ohjelma>>.

Radio Hear 2015. Radio Hear info. Viitattu 4.2.2015,
<<http://www.hear.fi/?sivu=info>>.

Sarajarvi.org 2011. Tutoriaalit: SHOUTcast-nettiradio. Viitattu 23.4.2015,
<<http://sarajarvi.org/tutoriaalit-shoutcast/>>.

Teosto 2015. Kaikki luvat ja hinnat / Nettiradiot (webcasting). Viitattu 19.2.2015,
<<https://www.teosto.fi/kayttajat/hinnastot/316>>.

Tikkanen, Ville 2015. Bassoradion entinen toimitusjohtaja. Puhelinhaastattelu 23.4.2015. Tekijän hallussa.

Törmä, Ville 2010. Internetradio mediana ja internetradion perustaminen. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sovellustuotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Viitattu 25.4.2015,

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/13512/Ville_Torma.pdf?sequence=1>.

Vanhala, Tatu. Toimittaja, Radioverkko. Puhelinhaastattelu 22.4.2015. Tekijän hallussa.

Viestintävirasto 2015. Radioaseman perustaminen. Viitattu 18.2.2015,

<<https://www.viestintavirasto.fi/tvradio/televisio-jaradiotoiminta/radio.html>>.

Viljakainen, Jarmo 2004. Radiomonopolista kanavatulvaan: poimintoja Suomen radio- ja televisiotoiminnan vaiheista. Helsinki: Edita.

Ylikulju, Kyösti 2015. Puheenjohtaja, Hear ry. Puhelinhaastattelu 7.4.2015. Tekijän hallussa.

Webopedia 2015. Streaming. Viitattu 19.2.2015,

<<http://www.webopedia.com/TERM/S/streaming.html>>.